



**TALAT ŞALK**

**KATILIMCI ANAYASA**

# Katılımcı Anayasa

*Talat Şalk*

31 Mart'ta yapılan mahallî idare seçimlerinden sonra yapılması düşünülen yeni anayasa ile ilgili konuşmalar başladı. TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş milletvekillerine verdiği iftar yemeğinde "Türkiye'nin 1921 anayasa döneminde olduğu gibi katılımcı bir anayasa imkânı bu mecliste vardır." dedi.

Abdullah Öcalan ve Öcalan'a bağlı bölücüler 1921 anayasası ile Kürtlere ayrıcalıklı haklar verildiğini iddia ederler.

Leyla Zana, Orhan Doğan, Ahmet Türk ve diğer PKK'lı milletvekilleri Ankara Devlet güvenlik mahkemesinde yargılanmaları sırasında Meclis Hükümeti döneminde Kürtlere ayrıcalıklı haklar verildiğini iddia etmişler, konunun TBMM'den araştırılmasını istemişlerdir.

İddia makamında ben bulunuyordum. TBMM'ne müzekkere yazılmasını ve sanıkların iddialarının doğruluğunun araştırılmasını istedim. Müzekkere yazıldı. TBMM'den iddianın araştırılması istendi. TBMM yaptığı araştırma sonucunu mahkememize bildirdi. Meclis Hükümeti döneminde PKK'lı milletvekillerinin iddia ettiği gibi Kürtlere ayrıcalıklı hiçbir hak tanınmadığı anlaşıldı.

Atatürk, Sivas Kongresinden sonra Ankara'ya gelmiştir. Ankara, Atatürk'ü büyük coşkuyla karşılamış bağrına basmıştır. Türkiye'nin kurtuluş savaşı Ankara'dan idare edilecektir. Ankara bu tarihte, yani Atatürk'ün Ankara'ya geldiği tarihte, İstanbul Hükümetinden daha öne geçmiştir. Doğuda Kazım Karabekir Paşa bütün ordusuyla Atatürk'ün emrine girmiş, İnönü'de İsmet Paşa Yunanlılara karşı iki defa üst üste zafer kazanmıştır. Güneyde Fransızlar, Maraş'ta Gaziantep'te, Adana'da vatanlarını savunun milis kuvvetlerimize mağlup olmuşlardır. Fransa, TBMM ile Ankara Antlaşmasını imzalamak zorunda kalmıştır.

İstanbul'da bulunan Osmanlı Meclis-i Mebusan'ı son toplantısında Misak-ı Milli'yi kabul etmiş, İngilizlerle Mondros Mütarekesi yapıldığı tarihte elimizde bulunan toprakları sınır kabul etmiş, bu topraklar kurtarıncaya kadar savaşa devam edileceğini duyurmuştur.

Meclis-i Mebusan'ın bu kararı İstanbul önünde bekleyen İngilizlerin hoşuna gitmemiş. 16 Mart 1920 günü sabahı karaya asker çıkarmışlar sabahın erken saatlerinde Şehzadebaşı Karakolu'nu basmışlar uykuda olan askerlerimizi şehit etmişlerdir. Osmanlı Meclis-i Mebusan'ını kapatmışlar, Ziya Gökalp gibi önemli mebusları ve kişileri Malta Adası'na sürgüne göndermişlerdir.

Bu olaydan sonra Atatürk, Osmanlı Meclisi Mebusan'ın üyelerini Ankara'ya davet etmiş. 23 Nisan 1920'de TBMM'nin açıldığını ve çalışmalarına başladığını dünyaya ilan etmiştir.

TBMM, Türkiye'nin her bölgesinden seçilen mebuslarla da takviye edilmiştir. Bu şekilde bütün Türk halkının Kurtuluş Savaşı'na katılması sağlanacaktır.

Meclis Hükümeti döneminde 1876 Anayasası ve Osmanlı döneminden kabul edilen yasalar yürürlüktedir.

1876 Anayasası hazırlanırken anayasayı hazırlayan tarafından devletin üç dilli olması tartışılmıştır. İkinci Abdülhamit, Eğinli Küçük Sait Paşa gibi devlet adamlarımızın da ikazıyla devletin resmî dilinin olan Türkçe olduğu anayasaya koydurmuştur. Bundan da anlaşıldığı gibi Osmanlı Devleti bir Türk devletidir.

TBMM 20 Ocak 1921'de Teşkilat-ı Esasiye kanununu (21 anayasası) kabul etmiştir. 1921 anayasası 23 madde ve bir ek maddeden ibarettir. Anayasa çıkarıldıktan sonra ise Meclis Hükümeti ve Meclis çalışmaları bu hukuki zemine oturtulmuştur.

İstiklal Savaşı'nı, bu Meclis ve kurulan Meclis Hükümeti idare edecektir. Meclisin yasama yetkisi de vardır.

Meclis Hükümeti Atatürk'ün başkanlığında çalışmalarına başlamıştır. Çok da güzel çalışmış ülke meselelerini ciddiyetle müzakere etmiş, ülke idaresi ile ilgili önemli kararlar vermiş, önemli yasalar çıkarmışlardır.

1921 yılı Eylül ayında Yunan orduları Sakarya önlerine geldiğinde, top sesleri Ankara'dan da duyulmaya başlamış, Ankara'nın da Yunanlılar tarafından düşürüleceği ihtimali mebusları telaşlandırmıştır. O zaman Meclis, Atatürk'ten başkomutan olarak ordunun başına geçmesini ve Yunanlıları Sakarya önünden kovalamasını istemiştir. Savaşın en zorlu dönemi yaşanmaktadır. Bu zorlukları aşabilmek için Atatürk, başkomutanlıkla birlikte Meclis yetkilerinin de verilmesini ister.

TBMM Atatürk'ün istediği yetkiyi hemen vermemiştir. Bu konular uzun müzakereler olmuştur. Sonunda Dersim (Tunceli) Milletvekili Diyab Ağa söz alır. "...ben kaçmıyorum Ankara'da kalacağım düşmanla savaşıyorum" der.

Büyük tartışmalardan sonra Atatürk, TBMM tarafından üç aylığına başkomutanlıkla görevlendirilir. Başkomutanlıkla birlikte *Türkiye Büyük Millet Meclisinin buna ait yetkilerini, Meclis adına fiilen kullanmaya yetkilendirilir*. Bu yetki 1922 Temmuz'una kadar üç kere, Temmuz'da da süresiz olarak uzatılacaktır.

Sakarya Savaşı'ndan sonra orduyu taarruza hazırlamak için uzun bir hazırlık dönemi geçirilmiştir. Savaş tatbikatları yaparken her türlü imkândan yararlanılarak, ordunun silah eksikliği giderilmeye çalışılmıştır.

Yunan ordusu da güçlüdür. Savunması çok kuvvetlidir. Genel kanaat, hatta Yunanlıları Türkiye'ye saldırtan işgal güçlerinin kanaati de, Türk ordusunun Yunan savunması karşısında başarılı olamayacağıdır.

26 Ağustos gününün sabahının erken saatlerinde toplarımızın Yunan mevzilerine ateş etmesi ile Türk hücumu başladı. Türk topçusu harika idi. Yunanlıların arkasında olan cihan savaşının galip devletlerinin aşılamayacağına inandıkları Yunan savunma hattı, topçularımızın atışı ile çökertilmiştir. Arkasından süngü hücumuna geçen Mehmetçik, aşılamaz sanılan Yunan hattını yararak Afyon istikametinden ilerlemeye başlamıştır.

Burada Atatürk'ün dehasından bahsetmek gerekir. Atatürk'ün Yunan savunmasını yarmak için hazırladığı plan çok risklidir. Kuvvetlerimiz büyük bir gizlilikle saldırının yapılacağı cenaha kaydırılmıştır. Bazı komutanlar özellikle Atatürk'ün Harbiye'de hocası olan Yakup Şevket Paşa bu plan şiddetle itiraz etmiştir.

Atatürk riski görmüştür. Hazırladığı plandan emindir. Ordumuz bu taarruz planı ile iyi tahkim edilmiş Yunan savunma hattını yaracaktır. Ayrıca Yunanlılar hazırlıklar büyük bir gizlilikle yapıldığı için Türk taarruzunun ne zaman yapılacağını bilmemektedir.

26 Ağustos gece sabaha karşı topçularımızın Yunan siperlerini alt üst eden isabetli atışları başladığında Yunan ordusunun büyük bir kısmı henüz uykudadır.

Yunan savunma hattı yarıldığında da Yunan ordusu toparlanamamıştır. Türk taarruzu adeta baskın

şeklinde başlamış ve bu şekilde gelişmiştir.

Lozan Barış Antlaşması müzakereleri sırasında Kürtlerin durumu da konuşulmuştur. İsmet Paşa Kürtlerden ayrılmayacağımızı ve Kürtlerin bizim vatandaşlarımız olduğunu söylemiştir. Bu arada Lozan Barış Antlaşması'na Kürk vatandaşlarımız tarafından, Türklerle birlikte olmak istedikleri bildiren çok sayıda telgraf gönderilmiştir.

Aklın galip geleceğine ve Türkiye'nin bölünmesine yol açacak bir anayasanın kabul edilmeyeceğine inanıyorum. Ancak katılımcı anayasa yapma düşüncesi beni gene de rahatsız etti. Bu yazıyı da bu sebeple yazıyorum.

Atatürk Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni millî bir devlet olarak kurmuştur. 1924 Anayasası'nda bu açıkça görülür. Atatürk'ün millet tarifi de önemlidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içinde yaşayan ve İstiklâl Savaşı yapan bütün halkı Türk kabul eder. Atatürk'ün bu görüşü anayasalarımıza da yansımıştır. Anayasamızın 66. Maddesi *Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür* der.

7 Haziran 2021 tarihinde HDP hakkında kapatılması talebi ile dava açılmıştı. Yöneticileri partilerinin kapatılacağına inanmışlardı. TBMM'nde milletvekilliklerini kaybetmemek için yeni parti kurdular, milletvekilleri yeni partiye geçtiler. Kurulan yeni parti DEM hakkında da kapatılma davası açılmadı. Cumhuriyet Başsavcısı seçimlerde partilere seçim harcamaları için verilen hazine yardımının verilmemesi için talepte bulundu. Yargıtay Başsavcılığı bu talebi kabul etmedi. Partinin ne sebeple kapatılmadığını ve yöneticilerinin de kapatılacağına inandığı bu partinin niçin kapatılmadığını halen anlamış değilim. DEM hakkında kapatılması talebi ile dava açılmadı. DEM seçimlere girmiş ve milletvekili sayısını artırmıştır. Halen TBMM'nde 57 milletvekili bulunmaktadır.

Katılımcı anayasa ile anayasayı nasıl anlamamız gerekiyor. Düşünceme göre HDP'nin Anayasa Mahkemesi tarafından kesinlikle kapatılması gerekirdi. DEM Partisi için de kapatılma davası açılmalıdır. Kapatılma şartları hazırken Anayasa Mahkemesi kapatma davasını sonuçlandırmadı. Bu yanlıştır. Bu parti mutlaka kapatılmalıdır. DEM Parti de kapatılmaz ve faaliyetlerine devam ederse Türkiye'de mutlaka karışıklık çıkaracaktır. Abdullah Öcalan'a bağlı hareket eden bu partiler mutlaka etnik unsurlar için ayrıcalık isteyecektir. Bu kabul edilebilir mi? Ayrıcalık tanınması Türkiye'nin çok milletli, çok dilli bir devlet sonucunu doğurur.

Eğer güneydoğu da katılımcı anayasa sebebi ile bu bölgeler bu partiye bırakılırsa orada yaşamak zorlaşır. Ayrıca Abdullah Öcalan kendilerine davet ettiği halde onun davetini hiçe sayarak ve tehditlerine de aldırmayarak devletiyle beraber Abdullah Öcalan'ın PKK'lılara karşı mücadele eden korucularımız da PKK'lılar karşısında savunmasız kalır. Bu sebeplerle anayasa yapılırken milli bütünlüğümüzün korunması önemlidir.

Yeni Anayasa çalışmalarına DEM'de katılacak mıdır? Katılımcı anayasa dendiğine göre DEM'in katılacağını düşünüyorum. DEM'in hedefi bellidir. Hedefinden taviz vereceğini düşünmüyorum.

Katılımcı bir anayasa yaptığımızı ve DEM Partisine istediği ayrıcalıklı hakları verdiğimizizi düşünelim. Suriye'de yukarıda anlattığım gelişmelerin olduğu bir dönemde bu çok tehlikeli olur. Anayasamızda değişiklik yaparak ve DEM'e istediği ayrıcalıkları vererek taleplerinin önüne geçemeyiz.

Bütün bunlar etrafımızda yaşananlarla yakından ilişkilidir. ABD, Suriye'de meşru olmayan bir seçim yaptırarak beslediği ve silahlandırdığı Suriye Demokratik Güçleri dediği PYD/PKK'yı meşru bir devlet yapmaya çalışıyor. Düşünceme göre Rusya da PKK/PYD'nin Suriye'de devletleşmesine sıcak bakar. Yine İsrail'in de PKK/PYD'in arkasında olduğunu açıklar.

PKK, ülkemizin güneydoğusunu bizden koparmaya çalışan bir terör örgütüdür. Suriye'deki

gelişmeler de aleyhimizedir.

DEM, PKK'nın bağımlısı bir partidir. ABD'den ve İsrail'den destek gören PKK/PYD'nin de gözü Türkiye'de olacaktır ve fırsat buldukça Türkiye'ye saldıracaktır. Bu saldırılara muhakkak ki DEM kayıtsız kalmayacaktır.

Her zaman devlet aklına güvenmişimdir. Mutlaka Türkiye'yi zora sokmayacak doğru yolu bulur. Ancak bugün Türkiye büyük bir tehditle karşı karşıyadır. Ama milletimiz büyüktür. Bu tehlikeyi de atlatır. Yarınlara güvenle yürüyecektir.